

7.3.11 Historia ja yhteiskuntaoppi

Historia tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi yhteiskunnassa. Oppiaineessa kohtaavat nykyisyys ja menneisyys osana historiallista kehitysprosessia. Opetus ohjaa oppilasta ymmärtämään ja arvostamaan sekä omaa että muita kulttuureja.

Tavoitteet

Historian tavoitteena on tarjota oppilaille aineksia oman identiteetin rakentamiseen ja opettaa ymmärtämään niin henkisen kuin aineellisen työn arvoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi. Valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi on tärkeää, että oululaiset oppilaat saavat perustiedot kotikaupungin ja oppilaan oman asuinalueen historian tärkeistä ajankohdista.

Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä ja ymmärtää historian ilmiöiden ja tapahtumien syitä ja seurauksia. Hän osaa myös arvioida oppimaansa ja pystyy perustelemaan mielipiteensä.

Työtavat

Historian oppiminen mahdollistaa hyvin erilaisten ja monipuolisten opetusmenetelmien käytön aina perinteisestä vihkotyöstä, liitutaulun ja kartan käytöstä nykYTEKNOLOGIAN sähköisten tietoverkkojen hyväksi käyttöön. Koska jokainen oppilas oppii asiat omalla oppimistyyllillään, hyvä historian opetus käyttää monipuolisia niin yksilö- kuin ryhmäkeskeisiä menetelmiä. Vuosiluokilla 5 ja 6 tulee kiinnittää erityistä huomiota tietotekstien käytön ja erilaisten opiskelumenetelmien ohjaamiseen sekä oppiaineen liittämiseen oppilaiden kokemusmaailmaan.

Tavoitteet suuntaavat opetusmenetelmiä yhä enemmän toiminnalliseen suuntaan, jolloin oppilaan osuus oppimisen subjektina, aktiivisena tiedon hankkijana, muokkaajana ja esittäjänä korostuu. Työtavoista riippumatta on tärkeää oppilaiden ja opettajan yhteistoiminnan korostuminen oppimistapahtumassa.

Historian oppimisympäristö on monipuolinen. Kirjat, kirjastot ja arkistot muodostavat perustan. Uudet sähköiset verkko-oppimisympäristöt mahdollistavat arkistomateriaalin ja dokumenttien lisääntyvän käytön. Kriittinen suhtautuminen käytettyjen lähteiden luotettavuuteen tulee entistä tärkeämmäksi verkkomateriaalia käytettäessä. Tieto- ja viestintäteknologia mahdollistavat historian opetuksessa lisääntyvän yhteistyön luokkien kesken niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Joustavat työtavat ja uudet oppimisympäristöt tarjoavat myös hyvän mahdollisuuden historian ja muiden oppiaineiden integraatioon. Oppiaineen luonteen ansiosta integraatio voi toteutua kaikkien koulussa opettavien aineiden kanssa, käytettävissä oleva aika ja mielikuvitus ovat ainoat rajoittavat tekijät. Historian integroiminen on suositeltavaa erityisesti luokilla 5–6.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat opetuksen ja kasvatustyön keskeisiä painoalueita. Historia oppiaineena antaa mahdollisuuden erilaisten aihekokonaisuuksien luontevaan käsittelyyn eri sisältökokonaisuuksissa. Aihekokonaisuuksilla voidaan helposti syventää historian osa-alueita katsomalla jotain historian tapahtumaa aihekokonaisuuden näkökulmasta.

Sisällöissä on mainittu aiheeseen sopiva aihekokonaisuus, joka voi aihepiirin käsittelytavasta ja tarkastelunäkökulmasta riippuen olla jokin muukin. Lopullinen toteutus tapahtuu aina koulussa. Koulun opetussuunnitelmassa päätetään ja yksilöidään aihekokonaisuuden toteutusmuoto ja laajuus.

Aihekokonaisuudet tulee mieltää mahdollisuuksina, joiden avulla voidaan opetusta ja kasvatusta eheyttää. Kaikkia tähän opetussuunnitelmaan sisällytettyjä aihekokonaisuuksia ei tarvitse toteuttaa, mutta on pidettävä huolta, että ne näkyvät koulun toimintakulttuurissa.

Teemat

Jokaisen koulun opetussuunnitelmassa mainitaan millä tavalla opetuksessa toteutetaan valittu teema. Teema voi vuosittain vaihdella. Kukin koulu päättää toteutuuko teema pitkän ajan kuluessa vai projektityön luonteisesti.

Arviointi

Historian arviointi perustuu havainnointiin, keskusteluun oppilaan kanssa, oppilaan ja hänen ryhmänsä tekemiin tuotoksiin sekä erilaisten kokeiden ja testien tuloksiin. Arvioinnin pohjana ovat kunkin luokka-asteen tavoitteet. Vaikka arvioinnista vastaakin aina viime kädessä opettaja, on arviointi parhaimmillaan kaikkien osapuolien yhteistoimintaa ja vuoropuhelua.

Oppilaiden erilaisuus on haaste arvioinnille ja koko historian opettamiselle. Perinteisten kirjallisten kokeiden lisäksi oppilaille olisi hyvä antaa mahdollisuus näyttää osaamistaan myös muilla tavoilla. Suulliset esitykset, historialliset draamat, multimediatyöt, portfoliokansiot, ryhmien yhteisvastuulliset tuokset yms. laajentavat oppilaan osaamiskapasiteetin hyödyntämistä. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti, aloitteellisesti, yritteliäästi, säännöllisesti ja huolellisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa.

Tarkoituksena on, että oppilas saa yksilöllistä ja totuudenmukaista palautetta edistymisestään, työskentelystään, sosiaalisesta kasvustaan, käyttäytymisestään sekä opiskelutaidoistaan. Arvioinnissa pitäisi pyrkiä myös työskentelyn aikana oppilaan positiiviseen tukemiseen ja kannustamiseen. Päättöarviointi suoritetaan 8. luokan päättyessä.

Sisällöt

Paikallishistorian tuntemuksen kautta tuodaan historiaa lähemmäksi oppilaan kokemusmaailmaa erityisesti opiskelun alkuvuosina Ajankohtaiset tapahtumat jollakin tietyllä sisältöalueella tai vaalit voivat olla hyvä syy poiketa järjestyksestä. Opetussuunnitelman käytännön toteutus ei ole normien sokeaa seuraamista vaan sisältöjen järkevää käyttämistä ja ryhmittämistä. Myös yleisen historian, Suomen historian, paikallishistorian, teemojen ja aihekokonaisuuksien rytmittäminen on toteutettava oppilaille mielekkäällä tavalla. Sisältöjen yhteyteen on kirjattu parhaiten sopiva aihekokonaisuus. Näkökulmasta riippuen joku toinenkin aihekokonaisuus voi sopia aivan yhtä hyvin.

Vuosiluokka 5

Tärkein tavoite on tutustuttaa oppilas uuden oppiaineen olemukseen ja oppimiseen. Historian peruskäsitteet kuten lähde, tulkinnat, aikakaudet ja muutokset opitaan aluksi lähihistorian kuten oman perheen ja lähiseudun historian avulla. Oppilaiden oman aktiivisen roolin korostaminen niin tiedon hankkijana kuin käsittelijänä on tärkeä tavoite. Oppilaat opettelevat myös luomaan kertomuksia historian tapahtumista ja selittämään tapahtumia.

Oheisten sisältöjen lisäksi 5. luokalla käydään läpi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- b) kaupankäynnin kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) väestössä tapahtuneet muutokset.

Vuosiluokka 5

Sisältötavoitteet	Yleinen historia	Suomen historia	Oulun seudun historia	Aihekokonaisuus
Omat juuret ja historiallinen tieto <ul style="list-style-type: none"> ▪ oman perheen tai kotiseudun historia ▪ muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitä historia on? • Historian lähteet? • Historian aputieteet: • arkeologia 	<ul style="list-style-type: none"> • Oma suku ja kotiseutu • Kaupunki- ja maalaiselämää • Mahdollisesti vierailu Turkansaarella tai Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Purjelaivat, tervanpoltto • Elämää jollakin vuosikymmenellä, esim. 1930-luvulla 	Ihmisenä kasvaminen Vertailu menneen ajan samanikäisen nuoren elämään. Millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä koulussa, kotona, ajankäytössä. Millaisia ongelmia sen ajan nuoren piti ennen voittoa, entä nyt?
Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit <ul style="list-style-type: none"> • kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena • maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään 	<ul style="list-style-type: none"> • Ihmisen synty • Aika ennen kirjoitustaitoa • Kaksoisvirtainmaa • Egypti • maanviljelyn "keksiminen", kaupunkien ja valtioiden synty • "Sivistys", kirjoitustaito 	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen asuttaminen • Elämää ja kauppaa muinaisaikoina • Pyyntikulttuurista • maanviljelykseen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kivikautiset löydöt • Mahdollinen vierailu Kierikkikeskukseen 	
Eurooppalaisen sivilisaation synty <ul style="list-style-type: none"> • antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri • antiikin heijastuminen tähän päivään 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkivaltiot • Ilias ja Odysseia • Ateena ja demokratia • Persialaissodat • Peloponnesolaissota • Aleksanteri Suuri • Rooma – antiikin suurvalta • Kansainvaellukset • Uskonnot, tieteet, taiteet, urheilu 	<ul style="list-style-type: none"> • Asutuksen leviäminen • Suomessa 		

Keskiaika <ul style="list-style-type: none"> uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema Suomen liittäminen osaksi Ruotsia 	<ul style="list-style-type: none"> Kuninkaiden ja paavien Eurooppa Islamilainen maailma Suomi liitetään Ruotsiin Suomi osana Ruotsia 	<ul style="list-style-type: none"> Viikingit Kristinuskon tulo Suomeen ja sen vaikutukset Ristiretket Katolinen kirkko ja koulu Kirkko ja koulu Säädyt Oikeusjärjestelmä 	<ul style="list-style-type: none"> Oulu keskiajalla 	Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys <ul style="list-style-type: none"> Millainen erottava ja yhdistävä tekijä uskonto on ollut ja on?
---	--	---	--	---

Vuosiluokka 6

Syvennetään jo aikaisemmin opittua. Tavoitteena on syventää historian ymmärtämistä lähiympäristöä laajempiin historiallisiin kokonaisuuksiin. Muutoksen ja jatkuvuuden tunnistaminen eri kulttuureissa ja eri aikakausina nousee esille. Lisäksi on tavoitteena oppia etsimään syitä keskeisille historian tapahtumille. Oppilas kykenee erottamaan entistä paremmin toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan. Hän ymmärtää myös, että historian tapahtumia voidaan tulkita eri tavoilla. Tavoittelemisen arvoisena pidetään kykyä eläytyä menneen ajan ihmisten elämään.

Sisältötavoitteet	Yleinen historia	Suomen historia	Oulun seudun historia	Aihekokonaisuus
Uuden ajan murros <ul style="list-style-type: none"> eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä 	<ul style="list-style-type: none"> löytöretket renessanssi tähtitiede perinteiset käsitykset murtuvat uskonpuhdistus keksinnöt 	<ul style="list-style-type: none"> yritys Pohjolan yhdistämiseksi uskonpuhdistus Mikael Agricola ja suomen kieli 	<ul style="list-style-type: none"> elämää Oulussa 	Ihminen ja teknologia <ul style="list-style-type: none"> Millä tavalla uusi tieteellinen ajattelutapa ja keksinnöt muuttivat ihmisten arkipäivää? Miten 1500–1600 luvun keksinnöt ovat rinnastettavissa nykypäivän keksintöihin?
Suomi Ruotsin valtakunnan osana <ul style="list-style-type: none"> suomalaisten elämä kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina suomalaisen kulttuurin muotoutuminen 		<ul style="list-style-type: none"> Kustaa Vaasa Ruotsin suurvalta-aika Pietari Brahen toiminta Suomessa Kalevala 	<ul style="list-style-type: none"> tervan poltto Oulun ympäristössä elämää terva-ajan Oulussa laivanrakennus Oulussa Oulu kauppapaikkana Oulusta kaupunki 	

Vapauden aate voittaa alaa <ul style="list-style-type: none"> Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset 	<ul style="list-style-type: none"> vuosi 1789 kenraali Korsikasta ihmisoikeuksien julistus tasavalta 		<ul style="list-style-type: none"> Oulu 1700-luvun lopussa Oulu ulkopuolisen silmin vuonna 1799: Acerbi 	Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys <ul style="list-style-type: none"> Millainen on nykyinen YK:n ihmisoikeuksien julistus? Missä päin maailmaa se toteutuu, missä ei?
--	--	--	---	--

Lisäksi 6. luokalla toteutetaan yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- kaupankäynnin kehitys
- kulttuurin kehitys
- liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- väestössä tapahtuneet muutokset.

Vuosiluokka 7

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvulla. Tavoitteena on syventää ja laajentaa oppilaan sekä historian sisältöjen että rakenteiden oppimista. Historiallisen tiedon hankkiminen ja erilaisten lähteiden käyttäminen ja vertailu ja niiden pohjalta johtopäätösten tekeminen korostuvat. Oppilas osaa yhä paremmin selittää historiallisten tapahtumien syy- ja seuraussuhteita, luomaan omia perusteltuja käsityksiään ja arvioimaan niitä. Oppilaan arvioinnissa ryhdytään käyttämään vähitellen päättöarvioinnin kriteereitä.

Sisältötavoitteet	Yleinen historia	Suomen historia	Oulun seudun historia	Aihekokonaisuus
Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate <ul style="list-style-type: none"> Elämää 1800-luvun Suomessa 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa 	<ul style="list-style-type: none"> Napoleonin aika ja merkitys Euroopassa kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa, erityisesti Saksassa ja Itävalta-Unkarissa konservatismi ja liberalismi 	<ul style="list-style-type: none"> kansallisuusaate ja suomalaiset merkkimiehet. Sääty-yhteiskunta. Suomen sota. Syyt ja seuraukset. 	<ul style="list-style-type: none"> Oulu Suomen sodassa kansalliset herättäjät ja Oulu. Oulun palot ja kehitys kaupunkina 	Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys <ul style="list-style-type: none"> Nykypäivän nationalistisia ilmiöitä Suomessa ja muualla maailmassa. Vertailu 1800-lukuun.

Teollinen vallankumous <ul style="list-style-type: none"> teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään kaupungistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> teollistuva Englanti teollistumisen yhteiskunnalliset seuraukset 1800-luvulla työväestö ja sosialismi 	<ul style="list-style-type: none"> metsäteollisuuden synty ja kehitys Suomessa sekä vaikutukset yhteiskuntaan muuttoliike ja kaupungistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> tervasta puunjalostukseen Oulussa 	Teknologia ja ihminen <ul style="list-style-type: none"> keksintöjen vaikutus ihmisen hyvinvointiin eri aikoina (esim. saippua, auto, rokotteet)
Murrosten aika Suomessa <ul style="list-style-type: none"> sääty-yhteiskunnan mureneminen Suomen venäläistäminen ja sen vastustus 	<ul style="list-style-type: none"> romantiikka ja realismi Euroopasta Pohjoismaihin ja Suomeen 	<ul style="list-style-type: none"> väestörakenteen kehitys, maalaisväestön elämän murros, siirtolaisuus kansallisen identiteetin kehittyminen: kielikysymys, koululaitos, oma raha suomenkielinen lehdistö ja oma sotaväki sortokaudet: syyt ja seuraukset eduskuntauudistus 1906 	<ul style="list-style-type: none"> kulttuurimurros Oulussa; koululaitoksen kehitys, Sara Wacklin oululaisia mielialoja ja toimintaa sortokausien aikana 	Ihmisenä kasvaminen ja Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys <ul style="list-style-type: none"> Suomen kansalaisen vaikutusmahdollisuudet eri aikoina, kotikunnassa ja valtakunnan politiikassa
Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen <ul style="list-style-type: none"> imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset 	<ul style="list-style-type: none"> Euroopan, Aasian ja Amerikan valtioiden kehitys 1800-luvulla imperialismin syyt ja seuraukset Aasiassa Euroopan valtioiden ristiriidat ensimmäisen maailmansodan seuraukset, Kansainliitto Venäjä 1900-luvun alussa, vallankumoukset ja niiden seuraukset 	<ul style="list-style-type: none"> imperialismin vaikutukset Suomeen: Krimin sota, Venäjän–Japanin sota. 	<ul style="list-style-type: none"> Oolannin sota 	Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys <ul style="list-style-type: none"> imperialismin toteuttamisen mahdollisuudet eri maanosissa. kulttuurierot

Lisäksi 7. luokalla toteutetaan yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

a) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

- b) kulttuurin kehitys
- c) tasa-arvoisuuden kehitys
- d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys.

Vuosiluokka 8

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1900- ja 2000-luvulla. Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksena ja vaikutuksia ja pyrkii tulevaisuuden vaihtoehtojen arviointiin historiallista muutosta koskevien tietojensa perusteella. Kyky sijoittaa historian tapahtumat kronologiseen järjestykseen syvenee, ja oppilas pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä. Kahdeksannen luokan lopuksi oppilas saa historian päättöarvioinnin.

Sisältötavoitteet	Yleinen historia	Suomen historia	Oulun seudun historia	Aihokokonaisuus
<ul style="list-style-type: none"> • Suomen itsenäistyminen ja sisällissota 		<ul style="list-style-type: none"> • suomalainen yhteiskunta vuosisadan vaihteessa: kansakunnan kahtiajako • itsenäisyysjulistus ja sen tunnustaminen • kansalaissota ja sen yhteiskunnalliset seuraukset, hallitusmuoto • poliittiset suhteet naapurivaltioihin 	<ul style="list-style-type: none"> • kansalaissota Oulussa: tapahtumat ja seuraukset (Raatin vankileiri) 	Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, ihmisenä kasvaminen <ul style="list-style-type: none"> • vähemmistöjen asema kriisien aikana (esim. kansalaissota ja 1990-luvun kriisit, vertailu)
Laman ja totalitarismin aika <ul style="list-style-type: none"> • maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan • elämää demokratioissa ja diktatuureissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Weimarin tasavallan heikkous: syyt ja seuraukset Euroopassa • USA:n talous ja pörssiromahdus ja sen taloudelliset ja poliittiset seuraukset • demokratian kriisi Baltian maissa • Euroopan merkittävimmät diktatuurit: Neuvostoliitto, Italia ja Saksa, syyt ja seuraukset 	<ul style="list-style-type: none"> • talouden nousu ja romahdus suomessa 1920-luvulla • tekniikan ja teollisuuden kehitys suomessa 1930-luvulla • demokratian vakiintuminen suomessa: puolueolot ja poliittiset ääri-ilmiot (Lapuan liike) • kansallinen eheytyminen Suomessa: uusia lakeja, 	<ul style="list-style-type: none"> • Oulun teollistuminen ja kasvu maailmansotien välisenä aikana 	Ihmisenä kasvaminen <ul style="list-style-type: none"> • Euroopan uudet valtiot ja niissä demokratian voitot ja tappiot.

		punamultahallitus, urheilumenestys		
Toisen maailmansodan aika <ul style="list-style-type: none"> • toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset • Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • poliittisen diplomatian heikkous vuosina 1935-39, sodan taustatekijät • sodan keskeiset tapahtumat ja Saksan ja Japanin tappio. • totaalinen sota, keskitysleirit atomiase • sodan poliittiset seuraukset, YK:n perustaminen, tehtävät ja merkitys. 	<ul style="list-style-type: none"> • talvisotaan johtanut kehitys; Suomi suurvaltojen välissä • talvisota, välirauhan aika, jatkosota • Moskovan rauha v. 1944 ja rauhanehtojen täyttäminen • Suomen uusi ulkopoliittikka: suhteet Neuvostoliittoon, • kotirintama sotien aikana: säännöstely, evakuoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> • Oulu sodassa: pommitukset, saksalaiset Oulussa, Lapin sota ja Oulu 	Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, ihmisenä kasvaminen, ihminen ja teknologia <ul style="list-style-type: none"> • lapset sodan jaloissa kansalaissodassa ja I ja II maailmansodassa • rauhanliikkeen vaiheet YK:n perustamiseen saakka
Suomi 1950-luvulta nykypäivään <ul style="list-style-type: none"> • elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään • suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen 		<ul style="list-style-type: none"> • sotakorvausten maksaminen: teollisuuden monipuolinen kehitys • kansallisen identiteetin löytäminen: säännöstely päättyy, Helsingin olympialaiset • Paasikiven–Kekkonen ajan poliittinen kehitys: puolueiden valtakamppailu, suhteet itään ja länteen, puolueettomuus ja rooli YK:ssa • kaupungistuminen, elinkeinorakenteen muuttuminen, teknologian läpimurto • yhteiskunnallisen ja poliittisen ilmapiirin muutos: naispresidentti, Neuvostoliiton hajoaminen, jäsenyys EU:ssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Oulusta merkittävä yliopisto-, teollisuus-, ja teknologiakeskus 	Ihmisenä kasvaminen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys <ul style="list-style-type: none"> • vanhemmat ja isovanhemmat • suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentajina ja tiedon välittäjinä nuorille.

<p>Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun</p> <ul style="list-style-type: none"> • kylmä sota • maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat. 	<ul style="list-style-type: none"> • suurvallat ja poliittisten järjestelmien vastakkaisuus sodan jälkeen • kylmän sodan syyt ja vaikutukset • Saksan kahtiajako ja uudelleen yhdistyminen • asevarustelusta aseiden riisuntaan • Neuvostoliiton hajoaminen ja sen seuraukset • Afrikan valtioiden itsenäistyminen ja poliittinen kehitys • Aasian johtavien valtioiden poliittinen ja yhteiskunnallinen kehitys • teollistuneiden länsimaiden ja kolmannen maailman erilaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Suomi suurvaltasuhteiden kehittäjänä • Suomi ja kolmas maailma, kehitysapu, pakolaiset 		<p>Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä ja mediataito</p> <ul style="list-style-type: none"> • joukkoviestimien poliittisen ja yhteiskunnallisen tilanteen esittäjinä ja kuvaajina (mediavertailua)
---	---	---	--	---

<p>Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa</p> <ul style="list-style-type: none"> • länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön • tiedonvälityksen kehitys 	<ul style="list-style-type: none"> • muutos maatalousyhteisöstä jälkiteolliseen kulutusyhteiskuntaan • maailman kulttuurien yhdenmukaistuminen ja kansallinen perinne: tiedonvälityksen ja median merkityksen muuttuminen • ympäristöarvojen korostuminen: valtioiden ja green peacen toiminta • erilaisten arvomaailmojen kohtaaminen: uskonnolliset ja muut ääriliikkeet • ihmiskunnan yhteiset oikeudet ja velvollisuudet : kansainväliset järjestöt ja valtioiden merkitys 			<p>Ihmisenä kasvaminen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, viestintä ja mediataito</p> <ul style="list-style-type: none"> • ympäristöarvot historian eri aikoina • sanomalehtien muuttuminen 1900-luvulla, Kaleva-lehti
---	---	--	--	---

Lisäksi 8. luokalla toteutetaan yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- cc) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen
- dd) kulttuurin kehitys
- ee) tasa-arvoisuuden kehitys
- ff) teknologian kehitys esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- gg) Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys.

Yhteiskuntaoppi

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on auttaa nuorta kasvamaan aktiiviseksi ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Oppilas saa perustiedot sekä yhteiskunnan rakenteesta että toiminnasta. Euroopan yhteisö, Suomi ja oma kaupunkimme tulevat tutuiksi samoin kuin myös julkisten palveluiden käyttö. Talouselämän ja yrittäjyyden merkitys korostuu yhteiskuntaopissa lisääntyvän tuntimäärän myötä.

Yhteiskuntaopissa kehitetään oppilaan kykyä kriittisesti tulkita median eri muodoissa välittämää informaatiota ja kykyä ymmärtää yhteiskunnan ja taloudellisen toiminnan eettistä ulottuvuutta.

Työtavat

Työtapojen osalta yhteiskuntaoppi ei poikkea oleellisesti historiasta. Erilaiset verkko-oppimisympäristöt mahdollistavat ja helpottavat ajan tasalla olevan oppimateriaalin hankkimista. Ympäröivään yhteiskuntaan tutustuminen eri tavoin lisää oppilaita aktivoivien menetelmien määrää.

Nuoren vaikutusmahdollisuudet eri yhteiskunnan osa-alueilla ovat keskeinen osa yhteiskuntaopin oppimista. Oppilas oppii myös tuntemaan tekojensa oikeudelliset seuraukset ja saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen. Yhteiskuntaopin aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Arviointi

Yhteiskuntaoppi arvioidaan erillisenä aineena. Yhteiskuntaopin arviointi perustuu havainnointiin, keskusteluun oppilaan kanssa, oppilaan ja hänen ryhmänsä tekemiin tuotoksiin sekä erilaisten kokeiden ja testien tuloksiin. Vaikka arvioinnista vastaa viime kädessä opettaja, on arviointi parhaimmillaan kaikkien osapuolien yhteistoimintaa ja vuoropuhelua.

Oppilaiden erilaisuus on haaste arvioinnille ja yhteiskuntaopin opettamiselle. Perinteisten kirjallisten kokeiden ja testien lisäksi oppilaille olisi hyvä antaa mahdollisuus näyttää osaamistaan myös muilla tavoilla. Suulliset esitykset, yhteiskunnalliset draamat, multimediatyöt, portfoliokansiot, ryhmien yhteisvastuulliset tuotokset yms. laajentavat oppilaan osaamiskapasiteetin hyödyntämistä. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti, aloitteellisesti, yritteliäästi, säännöllisesti ja huolellisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa.

Tarkoituksena on, että oppilas saa yksilöllistä ja totuudenmukaista palautetta edistymisestään, työskentelystään, sosiaalisesta kasvustaan, käyttäytymisestään sekä opiskelutaidoistaan. Arvioinnissa pitäisi pyrkiä myös työskentelyn aikana oppilaan positiiviseen tukemiseen ja kannustamiseen.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat opetuksen ja kasvatustyön keskeisiä painoalueita. Yhteiskuntaoppi oppiaineena antaa mahdollisuuden erilaisten aihekokonaisuuksien luontevaan käsittelyyn eri sisältökokonaisuuksissa. Aihekokonaisuuksilla voidaan helposti syventää yhteiskuntaopin osa-alueita katsomalla jotain yhteiskunnallista osa-aluetta aihekokonaisuuden näkökulmasta.

Sisällöissä on mainittu aiheeseen sopiva aihekokonaisuus, joka voi aihepiirin käsittelytavasta ja tarkastelunäkökulmasta riippuen olla jokin muukin. Lopullinen toteutus tapahtuu aina koulussa. Koulun opetussuunnitelmassa päätetään ja yksilöidään aihekokonaisuuden toteutusmuoto ja laajuus.

Aihekokonaisuudet tulee mieltää mahdollisuuksina, joiden avulla voidaan opetusta ja kasvatusta eheyttää. Kaikkia tähän opetussuunnitelmaan sisällytettyjä aihekokonaisuuksia ei tarvitse toteuttaa, mutta on pidettävä huolta, että ne näkyvät koulun toimintakulttuurissa.

Sisältötavoitteet	Suomi ja EU	Oulun seutu	Aihekokonaisuus
Yksilö yhteisön jäsenenä <ul style="list-style-type: none"> perhe, erityyppiset yhteisöt ja osakulttuurit yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnan jäsenenä, oman valtion kansalaisena ja EU-kansalaisena 	Perhe, perheen tehtävät, perhetyypit <ul style="list-style-type: none"> perheen perustaminen, avioliitto ja avoliitto, lapsi perheen jäsenenä perhetukimuodot avioliiton purkautuminen ihminen yhteisöjen jäsenenä: erilaisia ryhmiä ja yhteisöjä; kaveripiiri ja yhdessäoloryhmä; yhdistykset ja seuramat viiteryhmät, ala- ja vastakulttuurit EU:n nuorille tarjoamia mahdollisuuksia 	<ul style="list-style-type: none"> oululaisen nuoren vaikutusmahdollisuuksia 	Ihmisenä kasvaminen Osallistuva kansalaisuus Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
Yksilön hyvinvointi <ul style="list-style-type: none"> hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi 	Yhteiskunta käsitteen <ul style="list-style-type: none"> yhteiskunta muuttuu: agraaritasavallasta jälkiteolliseen informaatioyhteiskuntaan yhteiskunnan moninaiset rakenteet: ammatillinen rakenne; sosiaalinen rakenne; miehet, naiset ja tasa-arvo; vähemmistöt demokratia ja hyvinvointivaltio: sosiaaliset turvaverkot meillä ja muualla. suomen sijoittuminen sosiaalisella maailmankartalla 	<ul style="list-style-type: none"> Oulun kaupungin sosiaalinen rakenne 	Osallistuva kansalaisuus <ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan tilastojen avulla, miten tasa-arvoisia miehet ja naiset todella ovat. Mitataan esim. kotona viikon ajalta, kuinka paljon eri sukupuolta olevat perheenjäsenet tekevät eri tehtäviä, tutkitaan tilastokeskuksen palkkatilastoja.
Vaikuttaminen ja päätöksenteko <ul style="list-style-type: none"> kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa demokratia, vaalit ja äänestäminen politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU:n tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> demokratia ja valtainstituutiot valtiotyyppejä kansalaisen perusoikeudet äänestäminen ja vaalit puolueet ja eturyhmät eduskunta, hallitus, presidentti 	<ul style="list-style-type: none"> kunnallisvaalit Oulussa esimerkiksi vierailu Oulun kaupunginvaltuuston 	Osallistuva kansalaisuus <ul style="list-style-type: none"> Valitaan jokin oppilaita kiinnostava aihe tai ongelma Oulussa ja ryhdytään yhdessä ratkaisemaan sitä esim.

	<ul style="list-style-type: none"> • EU:n päätös- ja toimielimet • kunta • mediat ja informaatioyhteiskunta 	istunnossa	yleisönosastokirjoituksin, viranomaishaastatteluin. Viestintä ja mediataito
Kansalaisen turvallisuus <ul style="list-style-type: none"> • oikeusjärjestelmä, erityisesti 15 vuotta täyttäneen oikeudellinen vastuu • turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika, maanpuolustus • liikenneturvallisuus 	Laki ja oikeus, laki ohjaa ja oikeuttaa <ul style="list-style-type: none"> • EU:n vaikutukset lainsäädäntöön • rikokset ja rangaistukset; tuomioistuimet ja oikeudenkäyttö; poliisi • Turvallisuuspolitiikka • maanpuolustus, asevelvollisuus ja siviilipalvelus, puolustusvoimat • Rauhan turvaaminen • työtä rauhan puolesta (rauhankasvatus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Oulun käräjäoikeus 	Turvallisuus ja liikenne
Taloudenpito <ul style="list-style-type: none"> • yksityisen taloudenpidon periaatteet • työnteko ja yrittäjyys 	Talouden perustekijät ja toimialat <ul style="list-style-type: none"> • työ ja muut tuotannontekijät • toimialat: marjametsästä tietotyöhön 	<ul style="list-style-type: none"> • Oulun elinkeinoelämän rakenne 	Yrittäjyys Ihminen ja teknologia
Kansantalous <ul style="list-style-type: none"> • yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina • ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys 	Talous Suomessa, Suomen talouden rakenne <ul style="list-style-type: none"> • palkansaaja, yrittäjyys, yritystoiminta, yritystyytit ja kilpailu • työmarkkinat • työmarkkinajärjestöt ja tulopolitiikka • työsuhde ja työturva, työtaistelut • Raha ja pankkijärjestelmä, rahan tehtävät • pankkien rooli ja tehtävät • Euroopan keskuspankki ja euro • kansainvälinen työnjako ja ulkomaankauppa • julkinen talous, verotus, palvelutuotanto • globalisoituva maapallo, uhka ja mahdollisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Oulun seutu osana Suomen kansantaloutta • Oulussa toimivat pankit • globalisaation vaikutukset Oulun seutuun, uhkia ja mahdollisuuksia 	Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat perustavat yrityksen. • Oppilaat haastattelevat oululaisia yrittäjiä. • oppilaat sijoittavat pörssiosakkeisiin esim. kuvitteelliset miljoona euroa ja seuraavat vuoden mittaan, miten heidän salkulleen käy.

	<ul style="list-style-type: none"> • valtiot ja globaalit toimijat, Suomi globalisaatiossa 		
Talouspolitiikka <ul style="list-style-type: none"> • Talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin • julkinen talous ja verotus. 	<ul style="list-style-type: none"> • innovaatiot • markkinavoimat • suhdannevaihtelut • inflaatio • harmaa talous • työttömyys 		Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys